

Norsk kulturfond – årsrapport 2022

Innhold

Rådsleders beretning	2
Nøkkeltall	4
Økonomiske rammer	4
Regnskap 2022	5
Søknader og tildelinger	6
Råd og utvalg	6
Rådsmedlemmer i 2022	6
Rådsmøter	7
Sekretariat	8
Aktiviteter og resultater	8
Økonomi	8
Søknader og tildelinger	9
Sentrale tema i rådets arbeid i 2022	9
Forvaltning	10
Kulturrådets rolle som rådgivende organ	11
Kulturrådet i offentligheten	12
Året i tall	13
Fondets fagområder	15
Visuell kunst	15
Litteratur	17
Scenekunst	20
Musikk	22
Tverrgående og tverrfaglige tilskuddsordninger	24
Kulturvern	27
Tidsskrift og kritikk	28
Forskning og utvikling	29
Fremtidsutsikter	30

Rådsleders beretning

Norsk kulturfond er den viktigste statlige finansieringskilden til det frie og prosjektbaserte kunst- og kulturlivet, og bidrar til aktivitet og kulturtilbud over hele landet. I en tid preget av usikkerhet og store globale utfordringer inviterer kunsten og kulturen til aktiv samhandling. I kunsten finnes muligheter for utforskning av nye løsninger og måter å leve sammen på, og verktøy for kritikk og bygging av fellesskap. Kunst og kultur må anerkjennes som sentral infrastruktur for ytringsfrihet i samfunnet og gode virkemidler for økt deltakelse og større ytringsmangfold. Kulturrådet ønsker gjennom forvaltningen av Kulturfondet å bidra til at kunsten og kulturens verdi i samfunnet og for demokratiet virkeliggjøres.

Kulturrådets strategi for 2021-2024 har «Mangfold – flere stemmer, uttrykk og estetiske praksiser» og «Større ytringsrom – friksjonsfylte fellesskap» som hovedoverskrifter. Tiltak som er satt i verk i 2022 er blant annet en bredere sammensetning av fagutvalg, endringer i retningslinjer på ulike ordninger, pilotprosjekter og egne utlysninger for tilskudd som skal gå til å løfte stemmer eller kunstneriske praksiser som i dag er underrepresentert i Kulturrådets portefølje. Den nyopprettede «Forsøksordning for aspiranter med funksjonsnedsettelse» er ett eksempel. Forsøksordningen skal motvirke strukturell diskriminering gjennom å motivere til sysselsetting av kandidater med funksjonsnedsettelse. Forsøksordningen for innkjøp av bøker til skolebibliotek er et annet eksempel, som bygger opp under demokratiske verdier som en likere tilgang til litteratur og kunnskap. Begge eksemplene er med på å utjevne forskjeller i samfunnet. Kulturfondets midler skal sørge for at stadig nye aktører slipper til og at det er rom for utforskning, utprøving og utvikling på alle områder. Samtidig skal det sikres forutsigbare vilkår for etablerte formidlingsaktører, arrangører, kompanier og ensembler. Tilskudd fra Kulturfondet må være romslige nok til at de iboende kvalitetene i tiltakene kan realiseres og at de medvirkende får rimelig betalt. Rådets ansvar er å ivareta og balansere alle disse formålene og hensynene. Det er krevende når de økonomiske rammene for Kulturfondet står stille eller går ned. For å nå våre strategiske mål, ser Kulturrådet et stort behov for å styrke veiledning av nye søkere, kommunikasjonen ut til aktuelle søkere og miljøer og økt tilstedeværelse rundt om i landet. Også dette er krevende når de økonomiske rammene for sekretariat og kommunikasjon i Kulturdirektoratet har realnedgang.

Hvordan kunst- og kulturfeltet ble rammet av pandemien er godt dokumentert i en rekke rapporter. Pandemiens konsekvenser opphørte ikke ved oppheving av tiltak som var begrensende for kulturaktiviteten, men merkes fortsatt i form av for eksempel publikumssvikt, redusert turnévirsomhet i utlandet og varig, svekket kunstnerøkonomi. Betydelig prisøkning har forsterket utfordringene for kunst- og kulturaktørene.

Under pandemien viste det eksisterende virkemiddelapparatet seg som effektivt og treffsikkert som kanal for stimuleringsmidler og andre former for økonomisk styrking og nødhjelp for et rammet kulturliv. For eksempel Norsk Kulturfond og Statens kunstnerstipend, hvor tildelingssystemene var ferdig rigget, kompetente fagpersoner i administrasjoner, komiteer og utvalg var på plass, og kunst- og kulturlivet kjente allerede ordninger og kriterier. Kanalisering av midler gjennom eksisterende virkemiddelapparat og institusjoner bidro i stor grad til at mange kulturaktører kunne opprettholde sin aktivitet gjennom pandemien og fortsette sin aktivitet etter pandemien. De ekstra midlene bidro også i noen grad til en videreutvikling av feltet.

Også i 2022 har Kulturrådet forvaltet ekstraordinære koronastimuleringsmidler, som er fordelt gjennom våre tilskuddsordninger. Dette har vært avgjørende for å få opp igjen aktiviteten for eksempel på musikkfeltet. Kulturfondets tildelinger virker direkte på kunstnerøkonomien både gjennom produksjons- og enkeltprosjekttilskudd som tildeles kunstnere, og gjennom tilskudd til arrangører, festivaler og visningssteder, som sikrer betalte oppdrag til kunstnere. Kulturfondets ordninger kan og bør være et verktøy for myndighetene for å styrke kunstnerøkonomi, øke aktiviteten og bidra til et bedre og bredere kunst- og kulturtilbudet i hele landet. Siste års prisstigning virker direkte inn på både skapere,

utøvere og arrangørers evne til å levere innhold, og på publikums mulighet til å delta i kulturlivet. Kulturfondet er et viktig verktøy og virkemiddel for å opprettholde et godt kulturtilbud i en krevende tid. Som nevnt i innledningen: Kulturrådet ønsker gjennom forvaltningen av Kulturfondet å bidra til at kunsten og kulturens verdi i samfunnet og for demokratiet virkeliggjøres.

Sigmund Løvåsen
rådsleder

Nøkkeltall

Økonomiske rammer

Tabell 1a: Fondets ordinære budsjettramme og fordeling på fagområder*

Område	2022	2021	2020
Visuell kunst	77 261 000	75 757 000	128 552 000
Litteratur	185 586 000	181 974 000	193 439 000
Scenekunst	166 485 000**	162 717 000	167 765 000
Musikk	378 518 000	351 540 000	394 668 000
Tverrgående og tverrfaglige ordninger	55 188 000	57 613 000	56 919 000
Kulturvern	13 650 000	13 384 000	35 069 000
Tidsskrift og kritikk	27 653 000	27 311 000	25 721 000
Forsking og utvikling	3 275 000	3 194 000	3 174 000
Ærespris og midler til rådets disposisjon	2 155 000	2 253 000	2 253 000
Totalt	909 711 000	875 590 000	1 007 560

*I tillegg kommer midler fra tidligere budsjettår som er tilbakeført Norsk kulturfond fra prosjekter som ikke er gjennomført.

**Summen inkluderer en ekstrabevilgning på kroner 4 000 000 tilført Norsk kulturfond i desember 2022.

Tabell 1b Stimuleringsmidler tilført Norsk kulturfond i 2022

Fagområde	2022
Visuell kunst	5 000 000
Litteratur	6 000 000
Scenekunst	12 500 000

Musikk	32 500 000
Tverrgående og tverrfaglige ordninger	3 000 000
Kulturvern	500 000
Tidsskrift og kritikk	500 000
Totalt	60 000 000

Tabell 1c Spillemidler tilført Norsk kulturfond*

Tilskuddsordning	2021 (disponert i 2022)
Fri scenekunst prosjekt – teater og dans	2 920 000
Formidling/gjestespill og arrangørstøtte scenekunst	2 920 000
Tidsskrift og kritikk	1 000 000
Totalt	6 840 000**

* Gjelder midler tilført i 2021, men brukt i 2022. KUD øremerket midlene til scenekunstformål og rådet vedtok fordeling på tre relevante tilskuddsordninger.

** 160 000 av en samlet sum på 7 mill ble satt av til å dekke administrative utgifter til søknadsbehandling.

Regnskap 2022

Tabell 2 Regnskapstall

Tabellen er ikke klar. Denne inneholder regnskapstallene for 2022 per 31.12 og viser hvordan midlene for budsjettåret 2022 er brukt. Tabellen henger sammen med tabellen «utvalgte hovedtall» i virksomhetens årsrapport.

*Spillemidler tilført fondet er ikke med i regnskapet. Stimuleringsmidler har egen separat linje. Note dersom tilbakeførte midler er medregnet.

**Avviket mellom budsjett og regnskap skyldes i all hovedsak at fakturering for bøker innkjøpt gjennom innkjøpsordningene, samt frakt av disse til bibliotekene, ikke ferdig.

*** Note dersom antall tildelinger er med: Antallet tildelinger refererer her til tildelinger uavhengig av når vedtak om tilskudd er fattet.

Søknader og tildelinger

Tabell 3 Volumtall

Tabellen viser søknader som er behandlet av sittende råd og utvalg og vedtak gjort i 2022. Tildelingene er her uavhengig av budsjettår og omfatter både tildelinger innenfor budsjettåret 2022 og tilsagn om tilskudd i senere budsjettår. Stimulerings- og spillemidler er inkludert. Søknader som er avvist eller trukket er ikke med i tallgrunnlaget. Inkluderer ikke innkjøpsordningene for litteratur og forsøksordning med distribusjon av kulturfondbøker til skolebibliotek.

	Årstall		
	2020	2021	2022
Antall søknader	8 596	7 230	7 138
Antall tildelinger	3 283	3 301	3 409
Tildelingsprosent	38%	46%	48%
Søknadssum	2 901 168 695	2 608 149 795	3 162 106 945
Tildelt sum	793 630 600	804 309 600	897 877 789
Tildeling av søknadssum i prosent	27%	31%	28%

I årene 2021 og 2022 har tildelingsprosenten for Kulturfondet vært høyere enn normalt, grunnet ekstra stimulerings- og spillemidler lagt til fondets ordninger samtidig som antall søknader har holdt seg relativt stabilt. **Søknader til driftstøtteordningen (126) ikke er med i 2020-tallene.**

Råd og utvalg

Norsk kulturråd har som formål å stimulere samtidens mangfoldige kunst- og kulturuttrykk og å bidra til at kunst og kultur skapes, bevares, dokumenteres og gjøres tilgjengelig for flest mulig. Kulturrådet er et kollegialt organ der de ti medlemmene fatter beslutninger i fellesskap. Rådet har hele landet som virkeområde. Hovedoppgavene er å forvalte Norsk kulturfond og være rådgivende organ for staten i kulturspørsmål. Rådet kan utnevne utvalg som forbereder saker og fatter vedtak. I 2022 har 23 fag- og vurderingsutvalg med medlemmer fra hele landet og ulike deler av kunst- og kulturfeltet deltatt i arbeidet med forvaltning av Kulturfondet.

Rådets medlemmer er oppnevnt i statsråd på grunnlag av kunst- og kulturfaglig kompetanse. Oppnevningen gjelder for fire år av gangen og skal være rullerende, slik at halvparten av medlemmene oppnevnes hvert annet år. Rådsmedlemmer kan gjenoppnevnes én gang.

Rådsmedlemmer i 2022

Leder

Lars Petter Hagen, Oslo (f. 1975). Komponist og kulturleder. Rådsleder t.o.m. 28. januar 2022.

Sigmund Løvåsen, Svartskog (f. 1977). Forfatter. Rådsleder f.o.m. 11. mars 2022

Nestleder

Maria Utsi, Tromsø (f. 1981). Selvstendig næringsdrivende. Styreleder. Leder faglig utvalg for tverrgående ordninger. Fungerende rådsleder 28. januar-11. mars 2022.

Øvrige rådsmedlemmer

Rebecka Sofia Ahvenniemi, Bergen (f. 1982). Komponist og filosof. Leder musikkutvalget for musiker- og ensemblestøtte.

Bjørn Hatterud, Oslo (f. 1977). Forfatter og kurator. Leder faglig utvalg for kulturvern.

Peder Horgen, Arendal (f. 1976). Dansekunstner. Daglig leder for Scenekunst Sør i Agder. Leder faglig utvalg for dans.

Rikke Glomnes Komissar, Oslo (f. 1972). Direktør for Nitja senter for samtidskunst. Leder arrangørutvalget for visuell kunst.

Camara Lundestad Joof, Oslo (f.1988). Scenekunstner, dramatiker og forfatter. Leder faglig utvalg for scenekunst.

Sigbjørn Skåden, Tromsø (f. 1976). Forfatter og litteraturviter. Leder faglig utvalg for litteratur.

Jorunn Veiteberg, Bergen/København (f. 1955). Dr.philos. i kunsthistorie. Faglitterær forfatter og kurator. Leder forsknings- og utviklingsutvalget.

Ivar Chelsom Vogt, Bergen (f. 1975). Musiker og kulturhussjef for USF Verftet. Leder musikkutvalget for arrangører og festivaler.

Varamedlemmer

Nosizwe Baqwa, Oslo (f. 1983). Musiker, skuespiller og produsent.

Lars Magne Andreassen, Hamarøy (f. 1967). Seniorrådgiver og tidligere direktør ved Årran lulesamiske senter.

Marit Eikemo, Bergen (f. 1971). Forfatter og tidligere kunstnerisk rådgiver ved Norsk Litteraturfestival.

Rami Maktabi, Viken (f. 1968) Designer og kunstformidler. Produsent for Den kulturelle skolesekken i Viken.

Runa Norheim, Stavanger (f. 1987). Koreograf og leder for Regional Arena for Samtidsdans.

Rådsmøter

Rådet har i 2022 avholdt 9 møter, hvorav 2 skriftlige. Rådets arbeidsutvalg (Løvåsen, Utsi, Horgen og Veiteberg) har avholdt 11 møter.

Sekretariat

Kulturrådets fagadministrasjon er sekretariat for rådet og utvalgene. Sekretariatsoppgavene omfatter å utarbeide et godt kunnskaps- og saksgrunnlag for de beslutninger som skal tas i råd og fagutvalg og å følge opp vedtak som fattes. Sekretariatet arbeider aktivt for å bidra til god informasjon til og veiledning av søkere og tilskuddsmottakere, og sikrer at forvaltningen av Kulturfondet skjer i tråd med lover og regler.

Aktiviteter og resultater

Norsk kulturfond retter seg i hovedsak mot den frie eller prosjektbaserte delen av kunst- og kulturlivet. Tilskudd fordeles på grunnlag av kunst- og kulturfaglig skjønn.

I 2022 har Kulturfondet bidratt til at det er skapt og formidlet kunst og kultur innenfor et bredt spekter av sjangre og uttrykksformer i hele landet. Tilskudd er fordelt gjennom 41 tilskuddsordninger innenfor fagområdene musikk, litteratur, scenekunst, visuell kunst, kulturvern, tidsskrift og kritikk og tverrgående ordninger. I tillegg har fondet finansiert evalueringer og forskning om samtidens kunst og kultur. Rådet har tildelt både ettårige, flerårige og langsiktige tilskudd til kunstnere og virksomheter. Blant rådets viktigste oppgaver har også i år vært å sikre god balanse mellom midler som går til prosjekter og produksjoner, utvikling og nyskaping på den ene side og midler som gir forutsigbarhet for formidlingsarenaer, arrangører og infrastruktur for det frie feltet på den annen.

Økonomi

Budsjettrammen for Kulturfondet i 2022 var 909,771 millioner kroner, noe som tilsvarer omkring 6,7 % av det samlede kulturbudsjettet (likestillings- og mediepolitikken unntatt). Kulturfondet fikk en generell justering på i underkant av 2 % i 2022. I tillegg ble fondet tilført 20 millioner kroner i friske midler øremerket musikkfestivalordningen (10 millioner kroner) og tilskuddsordningen for turné- og virksomhetsstøtte (10 millioner kroner). I desember ble ytterligere 4 millioner kroner overført fra statsbudsjettet til scenekunstformål i Kulturfondet.

Også i 2022 ble det fordelt koronastimuleringsmidler gjennom Kulturfondets ordninger, til sammen 60 millioner kroner. Nedenfor omtales disse midlene som stimuleringsmidler. I tråd med Kulturdepartementets føringer valgte rådet å fordele midlene gjennom ordninger til scenekunst, musikk, litteratur, visuell kunst, tverrfaglige ordninger, tidsskrift og kritikk og kulturvern (se tabell 1b).

Noen tilskuddsordninger ble også styrket med spillemidler. Fordi spillemiddelåret går fra 1. mai til 30. april blir midlene ofte bevilget påfølgende år. 6 840 000 kroner i spillemidler fra 2021 ble i 2022 fordelt til scenekunstformål gjennom ordningene fri scenekunst – prosjekt (teater og dans), formidling/gjestespill, arrangørstøtte og tidsskrift og kritikk (se tabell 1c).

Oppsummert har Kulturfondets ordninger hatt til sammen 976 551 000 kroner til fordeling i budsjettåret 2022. I tillegg kommer eventuelle tilbakeførte midler fra tidligere år som stammer fra midler som ikke er utbetalt eller som er tilbakebetalt grunnet ikke gjennomførte prosjekter.

Søknader og tildelinger

Totalt kom det inn 7 138 søknader til tilskuddsordningene og 1 213 påmeldinger til innkjøpsordningene i 2022. I 2021 var det 7 230 søknader og 1 136 påmeldte bøker. Antallet samlet sett er noe lavere enn i 2021, men med noe mer markant opp- eller nedgang for enkeltordninger (se tabell 5).

Rådet har bevilget tilskudd til 3 409 tiltak og kjøpt inn **XX** bøker til folke- og skolebibliotek over hele landet. I 2021 ble det bevilget tilskudd til 3 301 prosjekter og **701** bøker ble kjøpt inn.

Sentrale tema i rådets arbeid i 2022

Mangfold, ytringsrom og barn og unge

Rådets to strategiske satsingsområder for perioden 2021-2024: *Mangfold – flere stemmer, uttrykk og estetiske praksiser* og *Større ytringsrom – friksjonsfylte fellesskap*, har stått høyt på rådets dagsorden gjennom året. Strategien har dannet grunnlag for rådets økonomiske prioriteringer, for fagutvalgenes arbeid med tilskuddsordningene og for det utadrettede arbeidet overfor kunst- og kulturfeltet. Arbeidet er knyttet både til å øke mangfoldet og ytringsmulighetene blant de som uttrykker seg, og til å styrke aktørenes arbeid med å nå ut til et bredere publikum over hele landet.

Både rådet og sekretariatet har jobbet for å nå ut til nye søkergrupper og bygge ned unødvendige terskler for å henvende seg til Kulturrådet. På de fleste fagområder har det vært lyst ut ekstraordinære midler for å invitere nye søkere og styrke mangfoldet. Særlig innsats er gjort overfor skapende artister innen populærmusikk, scenekunstnere som arbeider med kunstuttrykk som sjelden når ut i offentligheten, kunstnere og kulturarbeidere med funksjonsnedsettelse og samiske kunst- og kulturaktører. Bevissthet om språkets betydning er en viktig del av mangfoldsarbeidet. Det har vært økt oppmerksomhet rettet mot å styrke litteraturen på de samiske språkene og de nasjonale minoritetsspråkene. Rådet har også begynt et selvkritisk arbeid med å se på språket i retningslinjer for ordningene, for å bidra til et klarere språk og mer gjenkjennelig begrepsbruk.

Kunst og kultur for og med barn og ungdom inngår i satsningen på mangfold, og rådet har prioritert å støtte tiltak rettet mot yngre målgrupper innenfor alle fagområder. De har i tillegg hatt fokus på formidlingen gjennom arrangører og arenaer for unge, men ser at tilfanget av nye initiativ og nyskapende formidlingsarbeid er svakere enn ønskelig. Råd og utvalg har også diskutert hva som er de største utfordringene på dette feltet framover, hvilken kunnskap og kompetanse rådet trenger for å ha innsikt i barn og unges livsverden og hvilken rolle rådet skal ha sett i forhold til andre aktører på området.

Geografi

Rådet har hele landet som virkeområde. Råd og utvalg har også i 2022 vært opptatt av å bidra til at kunst og kultur skapes på ulike steder og med utgangspunkt i ulike livsvilkår og erfaringer, og å sikre at innbyggere i hele landet har tilgang til et mangfold av kunst og kultur på lokale arenaer og møteplasser.

Geografistatistikken (tabell 7) viser fordelingen av tilskudd fra Kulturfondet basert på søkers adresse. Tallene gjengir derfor ikke alle nyanser. Adressen til søker reflekterer ikke nødvendigvis stedet kunsten skapes og/eller vises. Mange prosjekter har mye større geografisk tilknytning og nedslagsfelt enn det tabellen viser. Medvirkende i prosjektene kan være hentet fra ulike steder. Bøker, tidsskrifter,

musikkutgivelser, og dokumentarfilmer er skapt i og spredt til hele landet, og forestillinger, konserter og utstillinger har turnert til og er vist på flere steder.

Når det gjelder formidlingsarenaer, arrangører og festivaler har Kulturrådet gjennom mange år bidratt til etablering og utvikling på små og store steder i hele landet, og her har tilskuddene hatt god geografisk spredning i 2022.

Det er imidlertid enkelte fylker det kommer relativt få søknader fra. Rådet har i 2022 fortsatt innsatsen med både fysiske og digitale dialog- og informasjonsmøter for å stimulere til flere søknader fra områder som ligger lavt på statistikken. Satsingen på økt mangfold og nye stemmer omfatter også kunst- og kulturaktivitet i alle deler av landet. Dette har stått og vil fortsatt stå høyt på rådets agenda framover.

Utfordrende situasjon i kunst- og kulturlivet

Gjennom søknader, rapporter og dialog med kunst- og kulturaktører har rådet fått et tydelig inntrykk av at den økonomiske situasjonen for kunstnere og formidlingsaktører er krevende. Eftervirkningene av pandemien med endrede publikumsvaner og nedgang i inntekter merkes fortsatt for arrangørene. Det samme gjør det økte kostnadsnivået i samfunnet, særlig knyttet til strømpriser. En allerede svak kunstnerøkonomi er enda mer presset enn tidligere, og den internasjonale aktiviteten er lavere enn før pandemien.

Sammen med svak utvikling av fondets rammer har utfordringene for kunst- og kulturlivet forsterket dilemmaer i rådets økonomiske prioriteringer. På den ene side har betydningen av å gi tilstrekkelige tilskudd vært enda viktigere, for ikke å utarme økonomien for kunstnere og formidlingsvirksomheter. På den annen side har rådet jobbet for økt mangfold og å nå ut til flere. Rådet har derfor sett det utfordrende å følge opp det brede mandatet som ligger til Kulturfondet. Tilførselen av stimulerings- og spillemidler har avhjulpet situasjonen, samtidig er dette engangsmidler som ikke kan tas med i betraktning i det langsiktige arbeidet.

Klima og miljø

I rådets strategi heter det at «Kulturfondet skal tilrettelegge for at produksjon, distribusjon og formidling av kunst og kultur bidrar til økt bærekraft i samfunnet.»

Rådet har i 2022 satt av 1,555 millioner kroner til et samarbeid med Arts Council England, Julie's Bicycle og Statens kunsthåndverk, Danmark, om økt bærekraft i internasjonal turnering og samarbeid på scenekunst- og musikkområdet. Pilotprogrammet skal gjennomføres i 2023-2024.

Videre har rådet vedtatt en framdriftsplan for klima- og miljøarbeidet som omfatter gjennomgang av forventninger og krav i retningslinjer, kunnskapsheving, mulig bistand til kultursektorens omstilling og formidling av gode eksempler. Arbeidet skal ikke påvirke kunstneres og kulturaktørers anledning til å uttrykke seg fritt og kritisk, men skal bidra til at kunst- og kulturaktivitet organiseres på måter som styrker det grønne skiftet i samfunnet.

Forvaltning

Utvalgsoppnevning

Kulturrådets utvalgssystem ivaretar prinsippet om armlengdes avstand fra bevilgende myndigheter. Utvalgsmedlemmer utøver kunst- og kulturfaglig skjønn når søknader vurderes og vedtak om tilskudd

fattes. I januar oppnevnte rådet 23 nye fag- og vurderingsutvalg for perioden 2022-23. Sammensetningen sikrer høy fagkompetanse og faglig bredde, økt mangfoldskompetanse og god geografisk og aldersmessig spredning. Av de til sammen 138 medlemmene (inkludert varamedlemmer og ekstrasere) var omkring halvparten gjenoppnevnt og halvparten nye. Slik er både kontinuitet og fornyelse i utvalgsarbeidet ivarettatt.

Arbeid med tilskuddsordningene

Ut fra et helhetlig blikk på kunst- og kulturfeltet og arbeid med satsingsområdene har råd og utvalg også i 2022 foretatt løpende vurdering av tilskuddsordningenes treffsikkerhet og innretning. Arbeidet har omfattet justering av flere ordningers retningslinjer og søknadsfrister, forenkling av språk og ekstraordinære utlysninger.

To eksterne evalueringer er gjennomført i 2022: *Mobilisering for mobilitet – Fri scenekunst og formidling* (Telemarksforskning) og *Unge kunstnerskap i utvikling. Evaluering av kunstnerassistentordningen* (Heian, Haugsevje, Aulie Jacobsen). Disse har lagt grunnlag for diskusjon om videre utvikling av formidlingsordningene på scenekunst og kunstnerassistentordningen på visuell kunst. Det er i tillegg gjort en mindre evaluering av innretningen med subsidierte tidsskriftabonnement som resulterte i rapporten *Kulturtidsskrift i norske folkebibliotek – en analyse av ordningen med subsidierte tidsskriftabonnement* (Høgskulen i Volda) og en endring i tilskuddsordningen for tidsskrift og kritikk.

Konkret arbeid med tilskuddsordningene utdypes under omtalen av hvert fagområde nedenfor.

Kommunikasjon og søkerveiledning

Retningslinjer for alle tilskuddsordninger og søkerveiledning finnes på Kulturrådets nettsider. I tillegg har sekretariatet i 2022 drevet utstrakt veiledning i informasjons- og dialogmøter ulike steder i landet og digitalt, samt per telefon og i enkeltmøter.

Lister over søknader og tildelinger har vært publisert på nettsidene så snart vedtak er fattet. Omtale av større tildelinger, tendenser og interessante enkeltprosjekter har i tillegg vært formidlet til offentligheten gjennom nyhetssaker på nettsidene og pressemeldinger.

Habilitet

Rådet er avhengig av at omverden har tillit til forvaltningen av fellesskapets midler. Ryddig og dokumentert habilitetshåndtering står sentralt i råd og utvalg, men omfatter komplekse spørsmål og avveining mellom habilitetskrav og kompetansebehov. På bakgrunn av spørsmål og debatt i offentligheten om habilitet i Kulturrådet har rådet satt i gang en gjennomgang av habilitetsreglement og -praksis, for å se hvor det eventuelt kan gjøres forbedringer.

Gjeldssanering

Det er ikke gitt tilskudd til gjeldssanering fra Kulturfondet i 2022.

Kulturrådets rolle som rådgivende organ

Rådets ansvar omfatter å være rådgivende organ for staten i kulturspørsmål. Gjennom 2022 har det vært god direkte dialog om en rekke enkeltsaker mellom Kulturdepartementet og rådet eller sekretariatet.

Rådet har levert offentlige høringsuttalelser til aktuelle kulturpolitiske saker, blant annet til ny forskrift om produksjonstilskudd til nyhets- og aktualitetsmedier, ny boklov, endring av Kulturrådsloven og NOU 2022:9 En åpen og opplyst samtale (ytringsfrihetskommisjonens rapport).

I høringssvarene har rådet blant annet pekt på at mediepolitikken og kulturpolitikken må ses i sammenheng og omfatte de allmenne kulturtidsskriftene, at de nasjonale minoritetsspråkene må omfattes av bokloven, at kunst- og kulturlivet har stor betydning for ytringsrom og deltakelse i demokratiet og at kunstnerens særegne ytringsposisjon må anerkjennes når infrastruktur for ytringsfrihet utformes.

Kulturrådets kunnskapsarbeid er en viktig del av rollen som rådgiver. I 2022 ble forskningsprogrammet Digital kultur, estetiske praksiser avsluttet. Initiativet og en viktig del av finansieringen kom fra Kultur- og likestillingsdepartementet. Kulturrådet har gjennom dette samarbeidet bidratt til et oppdatert kunnskapsgrunnlag for departementet og sektoren mer generelt.

Kulturrådet i offentligheten

Mediesaker

Kulturrådet har i 2022 markert i media hvor viktig del av kulturen språk er. Æresprisen ble tildelt sørsamiske språkarbeidere, årskonferansen hadde språk og makt som tema, og litteraturordningene hadde egne utlysninger for minoritetsspråk. Rådsleder skrev i tillegg en kronikk sammen med Språkrådets direktør Åse Wetås om behovet for å inkludere minoritetsspråkene i den nye bokloven.

Kulturrådet jobber med å vise frem hele bredden i porteføljen og synliggjøre tilskuddenes geografiske fordeling over hele landet, noe de stort sett positive omtalene av musikkfestivaltilskuddene i lokalaviser landet rundt vitner om. Det har også vært positiv oppmerksomhet knyttet til videreføringen av skolebibliotekordningen, samt debatt om tidsskriftordningen og behovet for en tydeligere satsing fra myndighetenes side. Det var også en større debatt knyttet til tildelingene på ordningen fri scenekunst – kunstnerskap høsten 2022, blant annet om habilitetsvurderingene som gjøres i Kulturrådets utvalg.

I medieoffentligheten skilles det ikke alltid mellom virksomheten Kulturrådet og rådskollegiet i medieoffentligheten, og det har vært en utfordring å få frem dette skillet. Særlig første halvår 2022 dominerte direktoratets arbeid med koronaordningene det samlede mediebildet for Kulturrådet.

Årskonferansen

Kulturrådets årskonferanse Språk er makt fant sted 8. november i Larvik på Bølgen kulturhus. Blant samarbeidspartnere var Teater Manu, Fribyordningen – Norsk PEN, Romano Kher – Romsk kultur og ressursenter, Larvik kommune og Vestfold og Telemark fylkeskommune. 274 deltakere var til stede og 376 fulgte hele eller deler av den digitale direktesendingen.

Norges nye språklov, FNs internasjonale tiår for urfolksspråk og den ferske utredningen om ytringsfrihetens stilling i Norge dannet bakteppet for konferansen. Blant spørsmålene som ble diskutert var hvordan kunst- og kulturfeltet bidrar til å løfte språkmangfoldet og på hvilke måter Kulturrådets eget språk påvirker kunst- og kulturområdenes utvikling og hvem som blir inkludert. Katarina Barruk åpnet konferansen med sanger på umesamisk og skuespiller og konferansier Ipek Mehlum snakket norsk tegnspråk. En rekke kunstnere delte erfaringer om kunst som språk, og hvordan språket bidrar til å demonstrere både makt og avmakt. Kultur- og likestillingsminister Anette Trettebergstuen deltok i en samtale om hva som kreves av kulturpolitikken for å sikre språklig likeverd og demokrati.

Øvrige bidragsytere var Maritea Dæhlin, Jørgen Karlstrøm, Martin «Don Martin» Raknerud, Wesam Nabil Almadani, Audun Lindholm, Alexander Petersen, Iris Furu, M. Seppola Simonsen, Rolf Theil, Risten Birje Steinfjell, Morten Olsen Hauge, kunstnergruppen Alt går bra, Kjersti Løken Stavrum, Yohan Shanmugaratnam, Aishath Afeef, Per Anders Buen Garnås, Sigmund Løvåsen, Maryam Iqbal Tahir, Maria Utsi og Monica Ifejilika.

Æresprisen

Etter en åpen invitasjon til å foreslå kandidater kom det inn 42 forslag.

Kulturrådets ærespris 2022 ble tildelt sørsamiske språkarbeidere. I rådets begrunnelse het det blant annet at rådet ønsket «å løfte fram et stort, utrettelig og i stor grad frivillig arbeid som er gjort for å holde det sørsamiske språket levende – og å bidra til at dette arbeidet fortsetter. Ved å holde språket i hevd bidrar sørsamiske språkarbeidere til å bevare en innsikt og et perspektiv av uvurderlig betydning både for den sørsamiske befolkningen selv og for samfunnet som helhet.»

Saemien Sijte – sørsamisk museum og kultursenter på Snåsa skal forvalte prisbeløpet på 600 000 kroner til beste for det sørsamiske språkarbeidet. Prisen ble overrakt i deres nyåpnede bygg 14. desember.

Året i tall

Tabell 4 Fagområder

Tabellen viser søknader som er behandlet av sittende råd og utvalg og vedtak gjort i 2022. Tildelingene er her uavhengig av budsjettår og omfatter både tildelinger innenfor budsjettåret 2022 og tilsagn om tilskudd i senere budsjettår. Spillemidler og stimuleringsmidler er inkludert i tallene. Søknader som er avvist eller trukket er ikke med i tallgrunnlaget. Inkluderer ikke innkjøpsordningene for litteratur.

Fagområde NKF	Årstall 2022					
	Antall søknader	Antall tildelinger	Tildelingsprosent	Søknadssum	Tildelt sum	Tildeling av søknadssum i prosent
Allmenne kulturformål	381	185	49%	230 931 331	61 257 900	27%
Kulturvern	223	117	52%	52 249 602	14 550 000	28%
Litteratur	368	252	68%	94 777 688	35 491 000	37%
Musikk	3 382	1 784	53%	1 288 823 819	436 631 000	34%
Scenekunst	1 283	400	31%	1 026 719 467	222 489 500	22%
Tidsskrift og kritikk	106	65	61%	98 648 087	30 642 789	31%
Visuell kunst	1 395	606	43%	369 956 951	96 815 600	26%
Grand Total	7 138	3 409	48%	3 162 106 945	897 877 789	28%

Tabell 5 Tilskuddsordninger 2021 og 2022

Tabellen viser søknader som er behandlet av sittende råd og utvalg og vedtak gjort i 2022. Tildelingene er her uavhengig av budsjettår og omfatter både tildelinger innenfor det enkelte budsjettår og tilsagn om tilskudd i senere budsjettår. Spillemidler og stimuleringsmidler er inkludert i tallene. Søknader som er avvist eller trukket er ikke med i tallgrunnlaget. Inkluderer ikke innkjøpsordningene for litteratur.

		2021						2022					
Fagområde	Tilskuddsordning	Antall søknader	Antall tildelinger	Tildelingspros...	Søknadssum	Tildelt sum	Tildeling av søknadssum i ...	Antall søknader	Antall tildelinger	Tildelingspros...	Søknadssum	Tildelt sum	Tildeling av søknadssum i ...
Allmenne kulturformål	NKF ARENA - tilskuddsord...	169	75	44%	123 680 156	24 417 000	20%	136	62	46%	108 781 611	20 251 000	19%
	NKF Aspirantordningen	42	15	36%	16 800 000	6 000 000	36%	48	17	35%	19 200 000	6 800 000	35%
	NKF Forsøksordning for a...							13	6	46%	5 200 000	2 400 000	46%
	NKF gjesteoppholdsstøtt...	35	21	60%	8 283 357	3 597 000	43%	43	22	51%	13 186 085	3 678 900	28%
	NKF Tverrfaglig kulturvir...	44	28	64%	43 288 530	19 448 000	45%	90	47	52%	66 924 785	21 693 000	32%
	NKF Tverrfaglige tiltak - p...	44	25	57%	14 689 838	4 573 000	31%						
Kulturvern	NKF Tverrfaglige tiltak - p...	20	10	50%	17 108 500	3 200 000	19%	51	31	61%	17 638 850	6 435 000	36%
	NKF Faglitteratur kulturv...	51	46	90%	4 792 914	1 984 000	41%	58	47	81%	5 229 054	2 238 000	43%
	NKF Prosjektstøttede kultu...	165	65	39%	38 767 994	13 926 000	36%	165	70	42%	47 020 548	12 312 000	26%
Litteratur	NKF Litteraturformidling	159	112	70%	50 416 421	19 913 000	39%	212	149	70%	69 991 821	23 770 000	34%
	NKF Litteraturproduksjon	132	100	76%	12 097 050	6 210 000	51%	134	87	65%	14 540 100	5 908 000	41%
	NKF Litteraturprosjekter	34	20	59%	11 407 509	4 415 000	39%	22	16	73%	10 245 767	5 813 000	57%
Musikk	NKF Andre musikktiltak - ...	212	71	33%	61 674 082	19 879 000	32%	128	53	41%	42 606 756	19 428 000	46%
	NKF Arrangerstøtte musi...	535	372	70%	180 863 072	73 188 500	40%	898	573	64%	309 345 244	91 054 000	29%
	NKF Bestillingsverk og mu...	1 095	291	27%	156 020 127	33 476 000	21%	491	223	45%	71 695 111	27 248 000	38%
	NKF Fonograminnspillinger	243	65	27%	25 003 079	4 797 000	19%	154	48	31%	15 053 563	3 708 000	25%
	NKF Musikere og musikke...	800	376	47%	223 135 999	95 647 000	43%	905	445	49%	233 313 231	98 658 000	42%
	NKF Musikkfestivaler	173	148	86%	434 861 130	164 352 000	38%	219	170	78%	563 979 914	172 055 000	31%
Scenekunst	NKF Publiseringstøtte fo...	576	282	49%	51 840 000	25 380 000	49%	587	272	46%	52 830 000	24 480 000	46%
	NKF Arrangerstøtte scene...	22	11	50%	40 706 540	14 170 000	35%	54	33	61%	80 988 590	37 096 700	46%
	NKF Formidling/gjestespill	107	57	53%	11 035 873	4 318 000	39%	178	77	43%	22 656 624	7 400 000	33%
	NKF Forprosjektordninge...	525	132	25%	66 857 835	13 721 000	21%	510	104	20%	72 378 388	10 909 500	15%
	NKF Fri scenekunst - dans	213	100	47%	111 171 562	38 047 000	34%	178	69	39%	123 691 411	35 151 000	28%
	NKF Fri scenekunst - kuns...	34	6	18%	379 911 427	42 550 000	11%	38	6	16%	541 243 674	75 200 000	14%
Tidsskrift og...	NKF Fri scenekunst - teater	288	128	44%	122 771 825	49 753 000	41%	262	77	29%	167 820 450	49 399 000	29%
	NKF Scenekunstfaglige til...	68	28	41%	18 183 769	8 822 600	49%	63	34	54%	17 940 330	7 333 300	41%
	NKF Tidsskrift og kritikk	160	86	54%	104 978 877	31 536 000	30%	106	65	61%	98 648 087	30 642 789	31%
Visuell kunst	NKF Arrangerstøtte visue...	62	29	47%	91 464 202	35 030 000	38%	74	33	45%	162 324 332	56 754 000	35%
	NKF Kunstfaglige publika...	187	86	46%	22 027 621	5 887 000	27%	151	68	45%	17 361 348	4 590 600	26%
	NKF Kunstnerassistentor...	47	14	30%	18 600 000	4 200 000	23%	46	14	30%	19 770 000	4 340 000	22%
	NKF Pilotprosjekt for dist...							36	8	22%	10 814 750	1 600 000	15%
	NKF Prosjektstøttede til kun...	171	109	64%	10 474 520	3 765 000	36%	210	86	41%	12 602 663	3 005 000	24%
	NKF Prosjektstøttede visuel...	792	377	48%	128 266 086	26 607 500	21%	857	382	45%	142 665 586	24 966 000	17%
Grand Total	NKF Utstyrstøttede til felle...	35	16	46%	6 969 900	1 500 000	22%	21	15	71%	4 418 272	1 560 000	35%
		7 230	3 301	46%	2 608 149 795	804 309 600	31%	7 138	3 409	48%	3 162 106 945	897 877 789	28%

Tabellen kan utvides med referansetall for 2020 i digital versjon.

I denne tabellen, og i tabellene på det enkelte fagområde, forekommer enkelte gamle navn på ordninger. Dette vil bli rettet opp til publiseringen av rapporten.

Tabell 6 Innkjøpsordningene for litteratur

Innkjøpte og behandlede titler per 1. mars 2023. Tabellen oppdateres frem til ferdigstillelse av årsrapport.

		År 2022					
Ordning	Ordning navn	Antall titler	Antall behandlede titler	Antall titler som gjenstår til behandling (notert)	Antall innkjøpte titler	Prosentandel innkjøpte titler (av behandlede)	Antall s-baser (innkjøpt) (per tittelgruppe)
NKF_A&B	Den autoriserte innkjøpsordningen for	87	82	0	83	80%	62
NKF_A&V	Den autoriserte innkjøpsordningen for	282	282	11	223	80%	224
NKF_OL	Oversett litteratur	248	110	138	65	58%	48
NKF_O&B	Ny norsk sakprosa barn og unge	65	59	0	58	89%	18
NKF_O&V	Ny norsk sakprosa	654	398	0	398	61%	97
NKF_ITS	Tegneserier	49	48	0	33	68%	0
NKF_A&B	Den selektive innkjøpsordningen for tryk	62	48	0	23	37%	5
NKF_A&V	Den selektive innkjøpsordningen for tryk	57	38	19	9	16%	0
Grand Total		1 278	1 095	132	838	65%	454

Tabell 7 Geografisk fordeling 2022

Tabellen viser søknader som er behandlet av sittende råd og utvalg og vedtak gjort i 2022. Tildelingene er her uavhengig av budsjettår og omfatter både tildelinger innenfor budsjettåret 2022 og tilsagn om tilskudd i senere budsjettår. Spillemidler og stimuleringsmidler er inkludert i tallene. Søknader som er avvist eller trukket er ikke med i tallgrunnlaget. Inkluderer ikke innkjøpsordningene for litteratur.

Fylke	Årstall 2022							
	Antall søknader	Antall tildelinger	Tildelingsprosent	Andel nasjonale søknader	Andel nasjonale tildelinger	Søknadssum	Tildelt sum	Tildeling av søknadssum i prosent
Agder	255	121	47%	4%	4%	71 576 289	29 411 000	41%
Innlandet	344	178	52%	5%	5%	155 573 743	37 925 900	24%
Møre og Romsdal	138	81	59%	2%	2%	70 167 753	23 652 700	34%
Nordland	218	118	54%	3%	3%	105 763 897	34 973 470	33%
Oslo	2 835	1 348	48%	40%	40%	1 219 563 177	329 561 497	27%
Rogaland	297	143	48%	4%	4%	117 189 077	43 936 000	37%
Svalbard	4	3	75%	0%	0%	2 250 000	800 000	36%
Troms og Finnmark	342	188	55%	5%	6%	208 635 356	74 668 000	36%
Trøndelag	563	238	42%	8%	7%	218 519 933	69 695 543	32%
Utlendet	85	29	34%	1%	1%	12 228 124	4 264 000	35%
Vestfold og Telemark	296	142	48%	4%	4%	137 649 068	32 430 822	24%
Vestland	884	436	49%	12%	13%	508 752 660	140 233 557	28%
Viken	877	384	44%	12%	11%	334 237 868	76 325 300	23%
Grand Total	7 138	3 409	48%	100%	100%	3 162 106 945	897 877 789	28%

Fondets fagområder

Kulturfondet var i 2022 delt inn i åtte fagområder: Visuell kunst, musikk, scenekunst, litteratur, kulturvern, tverrgående og tverrfaglige ordninger, tidsskrift og kritikk, og forskning og utvikling. Fra 41 tilskudds- og innkjøpsordninger er det gitt tilskudd til produksjon, formidling og bevaring av kunst- og kulturuttrykk, og til infrastruktur over hele landet. Dette muliggjør at det som produseres når ut til flest mulig og at det profesjonelle, prosjektbaserte kunst- og kulturfeltet har tilrettelagt, bærekraftig og hensiktsmessig infrastruktur for produksjon, formidling og faglig utvikling.

Visuell kunst

Rådets tilskuddsordninger for det visuelle kunstfeltet skal bidra til at det skapes og formidles visuell kunst av høy kunstnerisk kvalitet under profesjonelle betingelser over hele landet. Tilskuddene skal bidra til bedre arbeidsvilkår for billedkunstnere, kunsthåndverkere og fotografer, og til å styrke arrangørene slik at kunsten får en tydeligere plass i samfunnet.

Budsjettramme for fagområdet fordelt på tilskuddsordninger

Grunnet økning og/eller nedgang i antall søknader på enkeltordninger, eller ved andre behov for endringer av fordeling av midler mellom ordninger innenfor et fagområde, gjøres det justeringer i budsjettet gjennom året. Budsjettrammen under viser til den siste justeringen av fordelingen mellom ordninger og ligger tett på regnskapstallene for den enkelte ordning.

I tillegg til tilskuddsordningene er det innenfor enkelte områder satt av midler til forskningsprosjekter og spesielle satsinger. Disse fremkommer ikke nødvendigvis i tabellen.

Tilskuddsordning	2022		2021	
	Budsjettramme	Ekstra midler*	Budsjettramme	Ekstra midler**
Prosjektstøtte visuell kunst	21 861 000	4 650 000	21 017 000	15 173 000

Utstyrsstøtte til fellesverksteder og gjestekunstordninger	1 560 000		1 500 000	
Prosjektstøtte til kunstnere i etableringsfasen	2 600 000	350 000	2 500 000	1 227 000
Arrangørstøtte visuell kunst ¹⁾	42 740 000		18 130 000	
Kunstnerassistentordningen	4 340 000		4 200 000	2 500 000
Kunstfaglige publikasjoner og manusutvikling	4 160 000		4 100 000	
Driftsstøtte visuell kunst			24 410 000	

* Stimuleringsmidler tilført 2022

** Stimuleringsmidler tilført 2021 og 2020, brukt i 2021

Antall søknader og tildelinger

Tabellen viser søknader som er behandlet av sittende råd og utvalg og vedtak gjort i 2022. Tildelingene er her uavhengig av budsjettår og omfatter både tildelinger innenfor det enkelte budsjettår og tilsagn om tilskudd i senere budsjettår. Eventuelle spillemidler og stimuleringsmidler er inkludert i tallene. Søknader som er avvist eller trukket er ikke med i tallgrunnlaget.

Tabellen tar ikke høyde for at enkeltsøknader kan være flyttet fra en tilskuddsordning til en annen, men telles under den ordningen det ble søkt til. Eventuelle manuelt førte vedtak er ikke inkludert i tallene.

Fagområde NKF	Tilskuddsordning	2021					2022				
		Antall søknader	Antall tildelinger	Tiltingsprosent	Søknadssum	Tilteit sum	Antall søknader	Antall tildelinger	Tiltingsprosent	Søknadssum	Tilteit sum
Visuell kunst	NKF Arrangørstøtte visuel.	62	29	47%	91 464 202	35 030 000	74	33	45%	162 324 332	56 754 000
	NKF Kunstfaglige publika.	187	86	46%	22 027 621	5 887 000	151	68	45%	17 361 348	4 590 600
	NKF Kunstnerassistentor.	47	14	30%	18 600 000	4 200 000	46	14	30%	18 770 000	4 340 000
	NKF Pilotprosjekt for dist.						36	8	22%	10 814 750	1 600 000
	NKF Prosjektstøtte til kun.	171	109	64%	10 474 520	3 765 000	210	86	41%	12 602 663	3 005 000
	NKF Prosjektstøtte visuel.	782	377	48%	128 266 086	26 607 500	857	382	45%	142 665 586	24 966 000
	NKF Utstyrsstøtte til hele.	35	15	43%	5 969 900	1 500 000	21	15	71%	4 418 272	1 560 000
Grand Total		1 284	631	49%	277 802 329	76 969 500	1 395	606	43%	369 956 951	96 815 600

Tabellen kan utvides til også å gjelde 2020 i digital versjon.

Bredt fordelt prosjektstøtte

De tre prosjektstøtteordningene prosjektstøtte visuell kunst, prosjektstøtte til kunstnere i etableringsfasen og kunstfaglige publikasjoner og manusutvikling mottok i 2022 hele 90 prosent av søknadene på fagområdet. Av 1222 søknader på disse ordningene mottok 538 søkere tilskudd. Fagutvalgene har lagt vekt på en bred spredning av støtten til aktører som representerer ulike alder, kjønn, bakgrunn, geografisk tilhørighet og kunstneriske uttrykk.

Tilskuddsordningen arrangørstøtte visuell kunst fikk nytt navn og nye, mer åpne retningslinjer i 2021. Dette har gitt en betydelig økning i antall søknader til ordningen. Antall søknader økte i 2022 med 19 prosent fra året før, og omsøkt beløp økte med hele 77,5 prosent. Dette viser at det er stor aktivitet og høye ambisjoner blant kunstnere og kuratorer som ønsker å formidle samtidskunst.

To ekstraordinære utlysninger

Kulturrådet initierte i 2022 to ekstraordinære utlysninger av midler på det visuelle kunstmrådet. Pilotprosjekt for distribusjon og formidling av kunst- og kunstnerbøker har til hensikt å kartlegge og å prøve ut innovative strukturer for distribusjon og formidling, slik at kunstbøkene kan nå ut til flere. Mangfold i det visuelle kunstfeltet er rettet mot prosjekter som fremmer samarbeid, utvikler nettverk og skaper møteplasser for et åpent og mangfoldig kunstliv. Mangfoldsmidlene lyses ut til fordeling i 2023.

Kunstnerassistentordningen ble opprettet i 2017, og ble i 2022 evaluert av Telemarksforskning. Hovedkonklusjonen er at ordningen "i det store og hele fungerer godt og etter hensikten". Anbefalinger fra evalueringen blir tatt med i arbeidet med en justering av retningslinjene i 2023. Rådet har i 2022 bevilget midler til ytterligere to kunnskapsprosjekter. Det ene er en utredning av spørsmålet om håndtering av arkiv og samlinger etter avdøde kunstnere. Det andre er en kombinert utredning av forholdene for produksjon og formidling av kunst i Norge på 20-tallet, og en evaluering av fondets portefølje for visuell kunst i lys av denne utredningen.

Ettervirkninger av pandemien

Ettervirkninger etter to år med delvis nedstengning av samfunnet under koronapandemien er fremdeles tydelige. Søknader til Kulturfondet viser at den internasjonale aktiviteten fortsatt er lav, og dreiningen mot flere prosjekter på mindre visningssteder over hele landet vedvarer. Søknadene om tilskudd til tiltak rettet mot barn og unge er også lavere enn før pandemien.

Faglig utvalg for visuell kunst og arrangørutvalget for visuell kunst arrangerte i 2022 fire dialogmøter med interesseorganisasjoner og tre dialogmøter med søkere i henholdsvis Bergen (arrangører), Lofoten (kunstnere) og på nett (i anledning satsingen på kunstbokdistribusjon). Sekretariatet iverksatte en ny satsing på informasjonsmøter om tilskuddsordningene, med digitale møter før hver av årets fire søknadsfrister. Møtene ble besøkt av 60-80 tilhørere og medvirker til at terskelen for å søke tilskudd fra Kulturfondet blir lavere.

Litteratur

Gjennom Kulturfondets ordninger for litteratur legges det til rette for at en mangfoldig og representativ litteratur av høy kunstnerisk kvalitet blir produsert, utgitt og formidlet, og når ut til et bredest mulig publikum gjennom bibliotekene.

Budsjettramme for fagområdet fordelt på tilskudds- og innkjøpsordninger

Grunnet økning og/eller nedgang i antall søknader på enkeltordninger, eller ved andre behov for endringer av fordeling av midler mellom ordninger innenfor et fagområde, gjøres det justeringer i budsjettet gjennom året. Budsjettrammen under viser til den siste justeringen av fordelingen mellom ordninger og ligger tett på regnskapstallene for den enkelte ordning.

I tillegg til ordningene er det innenfor enkelte områder satt av midler til forskningsprosjekter og spesielle satsinger. Disse fremkommer ikke nødvendigvis i tabellen. Eventuelle manuelt førte vedtak er ikke inkludert i tallene.

	2022	2021

Ordning	Budsjettramme	Ekstra midler 2022*	Budsjettramme	Ekstra midler 2021**
Innkjøpsordningen for oversatt litteratur	15 350 000		15 050 000	
Innkjøpsordningen for ny norsk sakprosa for barn og unge	6 532 000	500 000	6 300 000	945 200
Innkjøpsordningen for nye norske tegneserier	3 950 000	1 000 000	3 850 000	3 000 000
Innkjøpsordningen for ny norsk skjønnlitteratur - voksne automatisk	56 410 000	2 000 000	55 313 000	2 200 000
Innkjøpsordningen for ny norsk skjønnlitteratur - voksne selektiv	4 640 000		4 640 000	6 000 000
Innkjøpsordningen for ny norske skjønnlitteratur - barn og unge automatisk	32 370 000		31 740 000	1 000 000
Innkjøpsordningen for ny norsk skjønnlitteratur - barn og unge selektiv	2 400 000		2 400 000	
Innkjøpsordningen for sakprosa for voksne	24 551 000	2 000 000	23 980 000	8 000 000
Forsøksordning med distribusjon av kulturfondbøker til skolebibliotek	5 500 000		5 500 000	
Litteraturprosjekt	3 984 000	4 144 100	4 120 000	2 779 100
Litteraturproduksjon	5 908 000		5 910 000	300 000
Litteraturformidling	15 991 000	6 000 000	14 300 000	4 452 000
Frakt/distribusjon innkjøpsordningene for litteratur	8 000 000		8 000 000	
Driftsstøtte - Språk-, litteratur- og bibliotekformål	0		881 000	

* Inkluderer stimuleringsmidler tilført i 2022, midler som tidligere er avsatt til satsing på nasjonale minoritetsspråk og litteratur fra minoritetsspråklige forfattere i Norge og midler tidligere avsatt til litteraturformidling for barn og unge

** Inkluderer stimuleringsmidler tilført 2021 og 2020, brukt i 2021, og midler som tidligere er avsatt til oversettelse og formidling av samisk litteratur

Antall søknader og tildelinger

Tabellen viser søknader som er behandlet av sittende råd og utvalg og vedtak gjort i 2022. Tildelingene er her uavhengig av budsjettår og omfatter både tildelinger innenfor det enkelte budsjettår og tilsagn om tilskudd i senere budsjettår. Eventuelle spillemidler og stimuleringsmidler er inkludert i tallene. Søknader som er avvist eller trukket er ikke med i tallgrunnlaget. Inkluderer ikke innkjøpsordningene for litteratur.

Fagområde hkr	Tilskuddsordning	2021					2022				
		Antall søknader	Antall tildelinger	Tildelingsprosent	Søknadssum	Tildelt sum	Antall søknader	Antall tildelinger	Tildelingsprosent	Søknadssum	Tildelt sum
Litteratur	NKF Litteraturformidling	159	112	70%	50 416 421	19 913 000	212	149	70%	69 991 821	23 770 000
	NKF Litteraturproduksjon	132	100	76%	12 097 050	6 210 000	134	87	65%	14 540 100	5 908 000
	NKF Litteraturprosjekter	34	20	59%	11 407 509	4 415 000	22	16	73%	10 245 767	5 813 000
Grand total		325	232	71%	73 920 980	30 538 000	368	252	68%	94 777 688	35 491 000

Tabellen kan utvides til også å gjelde 2020 i digital versjon.

Gjennomgang av og endringer i ordningene

Arbeidet med å gjennomgå ordningene på litteraturområdet i etterkant av utredningen Logikker i strid (2020) har fortsatt. Dette er gjort i dialog med relevante organisasjoner og i 2022 ble nye retningslinjer tatt i bruk for flere ordninger. Innkjøpsordningen for ny norsk sakprosa for voksne fikk ny formålsparagraf der betydningen av ordningen for den åpne og opplyste offentlige samtalen understrekes. Ordningen har stramme rammer og høy avslagsprosent, og nye standardbegrunnelser for avslag tydeliggjør om avslaget er grunnet budsjettammen eller vurdering av bokas kvalitet alene. Nye retningslinjer for tilskuddsordningen for litteraturformidling sikrer bedre forutsigbarhet for festivaler og virksomheter som har mottatt tilskudd over tid, og ivaretar virksomheter som hovedsakelig driver med formidlingsaktivitet på langsiktig basis. Arbeid med mangfold og nye søkere har vært sentralt i 2022, og retningslinjene for tilskuddsordningen for litteraturprosjekt åpner nå for prosjekter som søker å rekruttere litterære stemmer som vil bidra til å utvide mangfoldet i norsk litteratur. For begge tilskuddsordninger er nasjonale minoritetsspråk tatt inn i formålsparagrafen. Innkjøpsordningen for nye norske tegneserier ble gjennomgått i 2022, og nye retningslinjer gjelder fra 2023.

Innsatsområder og satsinger

Kulturrådet vedtok to særlige satsinger på litteraturområdet i 2022 knyttet til rådets strategi om mangfold og større ytringsrom. På tilskuddsordningen for litteraturprosjekt ble det bevilget 1,9 millioner kroner til en øremerket satsing på nasjonale minoritetsspråk og litteratur fra minoritetsspråklige forfattere i Norge. På tilskuddsordningen for litteraturformidling ble det lyst ut 5,5 millioner kroner i en tilleggssutlysning for formidling av litteratur for barn og unge. Et hovedmål var å oppmuntre til økt samarbeid mellom et bredere mangfold av aktører. Det ble gitt tilskudd til en rekke prosjekter som tar sikte på å motvirke utenforskap, og utlysningen nådde ut til nye søkere over hele landet.

Forsøksordningen med distribusjon av kulturfondbøker til skolebibliotek skulle opprinnelig vare ut 2022, men ble vedtatt forlenget med ett år i påvente av en sluttevaluering og vurdering av eventuell utvidelse. Gjennom ordningen får barn og unge tilgang til en stor bredde av titler gjennom de 200 skolebibliotekene som er omfattet av ordningen. Undersevalueringer viser at ordningen er tatt svært godt imot.

Tendenser på litteraturområdet

I etterkant av koronapandemien er de fleste litteraturarrangørene tilbake på normalt aktivitets- og programmeringsnivå, men særlig fra enkelte mindre festivaler rapporteres det fortsatt om nedgang i billettsalget. Gjennom året har det vært fokus på pressede budsjettammer for innkjøpsordningene for sakprosa og tegneserier, ordninger som har et høyt antall påmeldinger av kvalitativt sterke titler. Også

i 2022 har stimuleringsmidlene vært avgjørende for at flere bøker er blitt kjøpt inn og at flere prosjekter er støttet.

Regjeringen hadde i 2022 forslag til ny boklov ute på høring. I sitt høringssvar understreket Kulturrådet blant annet viktigheten av at de nasjonale minoritetsspråkene må omfattes av loven.

Scenekunst

Rådet forvalter de mest sentrale tilskuddsordningene for det frie scenekunstheltet i Norge. Ordningene bidrar til at scenekunst på høyt kunstnerisk nivå utvikles, skapes og formidles utenfor eller i samarbeid med de etablerte institusjonene. Tilskuddsordningene sikrer rekruttering av nye stemmer i samtidens scenekunst og styrker infrastrukturen for visning av scenekunst rundt om i landet.

Budsjettramme for fagområdet fordelt på tilskuddsordninger

Grunnet økning og/eller nedgang i antall søknader på enkeltordninger, eller ved andre behov for endringer av fordeling av midler mellom ordninger innenfor et fagområde, gjøres det justeringer i budsjettet gjennom året. Budsjettrammen under viser til den siste justeringen av fordelingen mellom ordninger og ligger tett på regnskapstallene for den enkelte ordning.

I tillegg til tilskuddsordningene er det innenfor enkelte områder satt av midler til forskningsprosjekter og spesielle satsinger. Disse fremkommer ikke nødvendigvis i tabellen.

Tilskuddsordning	2022		2021	
	Ordinær avsetning	Ekstra midler*	Ordinær avsetning	Ekstra midler**
Formidling/gjestespill	7 028 000	550 000	7 000 000	
Fri scenekunst - teater	36 358 000	9 300 000	35 348 000	13 985 000
Fri scenekunst - dans	29 952 000	7 754 000	28 942 000	12 415 000
Fri scenekunst - kunstnerskap	52 700 000		52 700 000	
Scenekunsthaglige tiltak og publikasjoner	10 039 500		5 000 000	
Arrangørstøtte scenekunst	17 426 000	9 016 000	16 812 000	
Forprosjekt scenekunst	8 801 000	2 108 000	7 791 000	5 920 000
Driftstøtte scenekunstformål			9 124 000	

* Inkluderer spillemidler fra 2021, stimuleringsmidler tilført i 2022, midler avsatt til mangfoldssatsing, samt en ekstrabevilgning på kroner 4 000 000 tilført Norsk kulturfond i desember 2022

** Inkluderer stimuleringsmidler tilført i 2021 og 2020, brukt i 2021.

Antall søknader og tildelinger

Tabellen viser søknader som er behandlet av sittende råd og utvalg og vedtak gjort i 2022. Tildelingene er her uavhengig av budsjettår og omfatter både tildelinger innenfor det enkelte budsjettår og tilsagn om tilskudd i senere budsjettår. Eventuelle spillemidler og stimuleringsmidler er inkludert i tallene. Søknader som er avvist eller trukket er ikke med i tallgrunnlaget.

Tabellen tar ikke høyde for at enkeltsøknader kan være flyttet fra en tilskuddsordning til en annen, men telles under den ordningen det ble søkt til. Eventuelle manuelt førte vedtak er ikke inkludert i tallene.

		2021						2022					
Fagområde	Tilskuddsordning	Antall søknader	Antall tildelinger	Tiløingsprosent	Søknadssum	Tiløit sum	Tiløing av søknadssum i prosent	Antall søknader	Antall tildelinger	Tiløingsprosent	Søknadssum	Tiløit sum	Tiløing av søknadssum i prosent
Scenekunst	NKF Arrangert støtte scene	22	11	50%	40 706 540	14 170 000	35%	54	33	61%	80 988 590	37 096 700	46%
	NKF Formidling/gjesteplan	107	57	53%	11 036 879	4 318 000	39%	178	77	43%	22 656 624	7 400 000	33%
	NKF Forprosjektordning	525	152	29%	68 887 835	13 721 000	21%	510	154	30%	72 379 388	10 929 500	15%
	NKF Fri scenekunst - dans	213	100	47%	111 175 562	38 947 000	34%	178	89	50%	123 691 421	38 551 000	31%
	NKF Fri scenekunst - kuns.	34	6	18%	379 911 427	42 550 000	11%	38	6	16%	541 243 674	75 200 000	14%
	NKF Fri scenekunst - teater	288	128	44%	122 771 825	49 793 000	41%	262	77	29%	167 820 450	49 999 000	29%
NKF Scenekunsthjelp til		68	28	41%	18 183 769	8 822 600	49%	63	34	54%	17 940 330	7 333 300	41%
Grand Total		1 257	462	37%	750 638 891	171 381 600	23%	1 283	400	31%	1 026 719 467	222 489 500	22%

Tabellen kan utvides til også å gjelde 2020 i digital versjon.

Ordningen fri scenekunst – kunstnerskap mottar og behandler spesielt mange søknader om midler over flere år frem i tid. Fordi søknadene er behandlet i 2022 fremkommer disse i oversikten over selv om midlene tilhører et senere budsjettår. Tildelinger for kommende år gis som tilsagn med forbehold om Stortingets budsjettvedtak.

Tendenser og analyser

2022 var et år hvor søknadene viste stor spredning både når det gjelder uttrykk, sjanger, tematikk og geografi. Søkerne hadde svært variert utdanningsbakgrunn og kunstneriske praksiser. Prosjektene omfattet mange ulike formater på forestillinger, og var ambisiøse i omfanget av planlagte visninger. Langt flere enn før søkte om økt antall framføringer i produksjonsstøttesøknadene, og dette var med til å øke søknads- og tildelingssummene. Den store kunstneriske bredden og tematiske mangfoldet i tildelingene, kan samlet sett bidra til rekruttering av nye publikumsgrupper. 2022 var Skeivt kulturår, og tematisk bearbeiding av skeive identiteter var sterkt representert i søknader og tildelinger innen scenekunstordningene.

Nye stemmer og etablerte kompanier

I tråd med rådets strategi og med øremerkede mangfoldsmidler har mangfold vært et særlig fokus i 2022. Forprosjektordningen har vist seg som svært viktig for å nå ut til nye søkergrupper. Tilskuddsordningen fremstår mer tilgjengelig enn de større fri scenekunst-ordningene og bidrar derfor lettere til rekruttering av nye stemmer. Mange søkere til denne ordningen har ikke søkt fondet tidligere. Forprosjektene som gjennomføres styrker søknadene til produksjonsstøtte og flere av de nye søkerne søker også om produksjonsmidler gjennom ordningen fri scenekunst.

Behandlingen av kunstnerskapsordningen i 2022 var preget av sterke søknader, og av at flere eksisterende mottakere ikke fikk ny periode i ordningen. Behandlingen medførte en omfattende offentlig debatt og etterspill som inkluderte mistenkeliggjøring av motiver og kritikk av habilitet, noe som var krevende for fagutvalsmedlemmer, sekretariat og råd.

Behandlingen av søknadene til fri scenekunst – prosjekt i 2022 var preget av et stort antall søknader om større beløp, og flere enn vanlig søkte om flerårig tilskudd. Etter å ha mottatt avslag på tilskudd om årlig kunstnerskapsstøtte høsten 2022, leverte flere sterke, erfarne og etablerte teatergrupper

søknader til tilskuddsordningen for fri scenekunst – prosjekt. Faglig utvalg for teater valgte å gi tilskudd til noen av disse og også flere tilsagn for kommende år. På denne måten har presset på prosjektordningen økt, både i rekrutteringsarbeidet og med tanke på å gi etablerte grupper tilfredsstillende vilkår for å videreføre sitt arbeid med kunstnerisk produksjons- og formidlingsvirksomhet.

Barn og unge

Andelen prosjekter som har barn og unge som målgruppe holder seg relativt høyt. En rekke av søknadene i 2022 rettet seg mot en relativt bred aldersgruppe eller hele familien. Mange av produksjonene er på sikt også tenkt som innhold til Den kulturelle skolesekken, men de aller fleste planlegger i første omgang flere åpne forestillinger.

Styrket formidling

Budsjettrammen for 2022 ble betydelig styrket ved overføringer av spillemidler og stimuleringsmidler. Spillemidlene var tenkt å bidra til å styrke programmeringen av samtidens scenekunst hos arrangører og arenaer som har ambisjoner om å nå ut til et bredere publikum. Faglig utvalg for scenekunst valgte å gi tilskudd til realisering av nye prosjekter som skal være med på å styrke formidlingen av samtidens scenekunst. Samtidig ble programmeringsarbeidet til etablerte arrangører også gitt et løft. Søknader om formidling av norsk scenekunst internasjonalt var i 2022 færre enn i tiden før pandemien.

Justerte retningslinjer

Retningslinjene for tilskuddsordningene for fri scenekunst – prosjekt og ordningen formidling/gjestespill er justert i 2022. På bakgrunn av anbefalinger i utredningen Mobilisering for mobilitet (Telemarksforskning 2022), er det i retningslinjene gitt uttrykk for økt vektlegging av formidlingsambisjoner og adgang til å søke om honorar til noe utvidet produsentbistand i forbindelse med turnéplanlegging og videreformidling. På rådets siste møte i 2022 ble det også vedtatt noen mindre justeringer i forprosjektordningen scenekunst. Endringene er med på å tydeliggjøre ordningens formål og avgrensninger.

Musikk

Kulturrådet forvalter landets største tilskuddsordninger på musikkområdet og har ansvar for å gi muligheter for virksomhet og utvikling i det frie profesjonelle musikklivet. Ordningene dekker hele produksjons- og formidlingskjeden og skal bidra til at et mangfold av musikk og kvaliteter blir skapt, produsert og formidlet til flest mulig. Ordningene er permanente kilder til stimulering og profesjonelle vilkår for aktørene og næringen i det frie feltet utenfor offentlig finansierte framførings- og utdanningsinstitusjoner, radio, tv og Den kulturelle skolesekken.

Budsjettramme for fagområdet fordelt på tilskudds- og innkjøpsordninger

Grunnet økning og/eller nedgang i antall søknader på enkeltordninger, eller ved andre behov for endringer av fordeling av midler mellom ordninger innenfor et fagområde, gjøres det justeringer i budsjettet gjennom året. Budsjettrammen under viser til den siste justeringen av fordelingen mellom ordninger og ligger tett på regnskapstallene for den enkelte ordning.

I tillegg til tilskudds- og innkjøpsordningene er det innenfor enkelte områder satt av midler til forskningsprosjekter og spesielle satsinger. Disse fremkommer ikke nødvendigvis i tabellen.

Tilskuddsordning	2022		2021	
	Budsjettramme	Ekstra midler* 2022	Budsjettramme	Ekstra midler 2021**
Komposisjon og produksjon	24 871 000	2 000 000	24 208 000	14 500 000
Andre musikktiltak	10 071 000		7 329 000	3 350 000
Innspilling av fonogram	3 658 000		4 000 000	4 000 000
Publiseringsstøtte for musikkinnspillinger	24 278 000		23 805 000	10 000 000
Turné og virksomhet musikere, artister ensembler og band	95 330 000	3 000 000	75 826 000	16 000 000
Konsertarrangører	49 000 000	27 500 000	38 925 000	9 850 000
Musikkfestivaler	171 310 000		161 311 000	
Driftsstøtte musikk			16 136 000	

* Stimuleringsmidler tilført 2022

** Stimuleringsmidler tilført i 2021 og 2020, brukt i 2021

Antall søknader og tildelinger

Tabellen viser søknader som er behandlet av sittende råd og utvalg og vedtak gjort i 2022. Tildelingene er her uavhengig av budsjettår og omfatter både tildelinger innenfor det enkelte budsjettår og tilsagn om tilskudd i senere budsjettår. Eventuelle spillemidler og stimuleringsmidler er inkludert i tallene. Søknader som er avvist eller trukket er ikke med i tallgrunnlaget.

Tabellen tar ikke høyde for at enkeltsøknader kan være flyttet fra en tilskuddsordning til en annen, men telles under den ordningen det ble søkt til. Eventuelle manuelt førte vedtak er ikke inkludert i tallene.

Fagområde	Tilskuddsordning	2021					2022				
		Antall søknader	Antall tildelinger	Tildelingsprosent	Søknadssum	Tildelt sum	Antall søknader	Antall tildelinger	Tildelingsprosent	Søknadssum	Tildelt sum
Musikk	NKF Andre musikktiltak...	212	71	33%	61 674 082	19 879 000	128	53	41%	42 606 756	19 428 000
	NKF Arrangerstøtte musl...	535	372	70%	180 863 072	73 188 600	698	573	82%	309 345 244	91 054 000
	NKF Bestillingsverk og mu...	1 088	291	27%	156 020 127	33 476 000	491	223	45%	71 695 111	27 048 000
	NKF Fonograminnspillinger	243	65	27%	25 003 079	4 797 000	154	48	31%	15 053 563	3 708 000
	NKF Musikere og musikere...	500	376	75%	223 135 999	95 647 000	905	448	49%	233 313 231	98 658 000
	NKF Musikkfestivaler	275	148	54%	434 861 120	164 952 000	219	170	78%	563 979 914	172 055 000
	NKF Publiseringsstøtte fo...	576	282	49%	51 840 000	25 380 000	587	272	46%	52 830 000	24 480 000
Grand Total		3 634	1 605	44%	1 133 397 489	416 719 500	3 382	1 764	52%	1 268 623 819	436 631 000

Tabellen kan utvides til også å gjelde 2020 i digital versjon.

Åpning av konsertarenaene – oppdemmet og ny produksjon ville ut

Da konsertarenaene kunne åpne uten begrensninger vinteren 2022 var forventningene store, med spenning knyttet til hvordan arrangører og festivaler skulle gjenoppta formidlingen av levende musikk og om publikum ville komme tilbake. Usikkerhet om planlegging og økonomigrunnlag for kunstnere og bransje med hovedinntekt fra konsert- og festivalvirksomhet har vært et hovedtema for hele musikkfeltet gjennom året. Gjennomgangen av makrotall for inntektene i konsertmarkedet i pandemiårene 2019- 2021 (Kunst i tall 2021) viser en brutal nedgang i inntekt på 70 %, mens andre deler av musikknæringen har hatt mindre endringer, så som vederlag for rettigheter, og inntekter fra innspilt musikk. Ved årsskiftet er det lite systematiske data for situasjonen i 2022, men organisasjoner og aktører melder om store forskjeller i økonomisk utgangspunkt og publikums tilbakekomst for ulike typer og størrelse på arrangementer, ulike musikkformer og sjangre og ulike alderssegmenter. 2022 viste også betydelige kostnadsøkninger grunnet økte priser og konkurranse om kompetanse og ressurser i sceneteknisk produksjon og støtteapparat.

Situasjonen for arrangørene ble lettet gjennom Kulturdepartementets midlertidige tilførsel av 27,5 mill. kroner i stimuleringsmidler til tilskuddsordningen for konsertarrangører i Kulturfondet. Disse ble delt ut i mai 2022 og har sannsynligvis holdt mange arrangører fra å nedskalere eller legge ned.

På tross av utfordringene har kunstnere og produsenter vist vilje til å komme ut med et stort volum av ny produksjon. Mange fikk arbeidsro til å skape og produsere under pandemien og Kulturrådets tilpasning av ordninger og ekstramidler i perioden bidro til dette. De nye produksjonene har i 2022 møtt et begrenset felt av arenaer og konsertdatoer fordi mange var belagt av konserter utsatt fra pandemitiden. Mens musikkordningene i Kulturfondet har stimulert komposisjon, innspilling, og preproduksjon under pandemien, har rådet i 2022 omfordelt 11,5 mill. kroner fra komposisjons- og produksjonsstøtte til turnéordningen med sterkt økte søknadstall, for å bidra til å få utøvere og deres produksjon ut på arenaene. For 2023 ventes en mer normal situasjon når det gjelder forholdet mellom ordningene.

I det gjenåpnede feltet legger Kulturrådet spesielt merke til trender som større bevissthet rundt kjønnsbalanse blant komponister, artister og musikere, flere nyetablerte musikere og artister, og fortsatt nye samarbeid på tvers av musikkuttrykk og sjangre.

Satsinger og bærekraft

Som oppfølging av rådets satsing Mangfold – flere stemmer, uttrykk og estetiske praksiser satt rådet av 3 mill. kroner til turnésatsingen - Nye stemmer og utøvere i etableringsfasen, som har truffet mange unge og uetablerte musikere. Dette er del av arbeidet for økt kulturelt og kunstnerisk mangfold i alle musikkordningene.

Fra 2022 har retningslinjer for musikkordningene for turné-, arrangør- og festivalvirksomhet stilt krav til at søkerne må gjøre rede for virksomhetenes tiltak for redusert miljø- og klimabelastning og andre tema som kulturelt mangfold, inkludering, tilgjengelighet og kjønnsbalanse. Hensikten er å skape refleksjon og å få bedre innsikt i hvordan det tenkes og jobbes rundt disse temaene blant musikkfeltets aktører.

Tverrgående og tverrfaglige tilskuddsordninger

Rådet forvalter flere tverrgående tilskuddsordninger som er åpne for aktører uavhengig av fagområde. Per 2022 består disse av ARENA – tilskuddsordning for bygg og infrastruktur, tverrfaglig kulturvirksomhet, aspirantordningen, forsøksordning for aspiranter med funksjonsnedsettelse, tverrfaglige tiltak – prosjektstøtte og gjesteoppholdsstøtte for arenaer, arrangører og festivaler.

Budsjettramme for fagområdet fordelt på tilskuddsordninger

Grunnet økning og/eller nedgang i antall søknader på enkeltordninger, eller ved andre behov for endringer av fordeling av midler mellom ordninger innenfor et fagområde, gjøres det justeringer i budsjettet gjennom året. Budsjettrammen under viser til den siste justeringen av fordelingen mellom ordninger og ligger tett på regnskapstallene for den enkelte ordning.

I tillegg til tilskuddsordningene er det innenfor enkelte områder satt av midler til forskningsprosjekter og spesielle satsinger. Disse fremkommer ikke nødvendigvis i tabellen.

Tilskuddsordning	2022		2021	
	Budsjettramme	Ekstra midler 2022*	Budsjettramme	Ekstra midler 2021**
Tverrfaglige tiltak og tverrfaglig kulturvirksomhet	25 334 000	3 173 000	10 034 000	6 416 000
ARENA – tilskuddsordning for bygg og infrastruktur	20 251 000		24 371 000	2 000 000
Gjesteoppholdsstøtte for arenaer, arrangører og festivaler	3 588 000	600 000	3 588 000	584 000
Aspirantordningen	6 000 000		6 000 000	
Forsøksordning for aspiranter med funksjonsnedsettelse		3 200 000		
Driftstøtte			14 615 000	

*3 millioner kroner i stimuleringsmidler tilført i 2022 og 773 207 i tilbakeførte midler fra tidligere år.

** Stimuleringsmidler tilført i 2021 og 2020, brukt i 2021

Antall søknader og tildelinger

Tabellen viser søknader som er behandlet av sittende råd og utvalg og vedtak gjort i 2022. Tildelingene er her uavhengig av budsjettår og omfatter både tildelinger innenfor det enkelte budsjettår og tilsagn om tilskudd i senere budsjettår. Eventuelle spillemidler og stimuleringsmidler er inkludert i tallene. Søknader som er avvist eller trukket er ikke med i tallgrunnlaget.

Tabellen tar ikke høyde for at enkeltsøknader kan være flyttet fra en tilskuddsordning til en annen, men telles under den ordningen det ble søkt til. Eventuelle manuelt førte vedtak er ikke inkludert i tallene.

Fagområde	Tilskuddsordning	2021					2022				
		Antall søknader	Antall tildelinger	Tildelingsprosent	Søknadssum	Tildelt sum	Antall søknader	Antall tildelinger	Tildelingsprosent	Søknadssum	Tildelt sum
NKP		169	75	44%	123 880 156	24 417 000	136	62	46%	108 781 611	20 251 000
Altenne	NKP ARENA - tilskuddsord.	42	15	36%	16 800 000	6 000 000	48	17	35%	19 200 000	6 800 000
kulturformål	NKP Aspirantordningen	35	21	60%	8 283 357	3 597 000	13	6	46%	5 200 000	2 400 000
	NKP Forsøksordning for a.	44	28	64%	43 888 530	19 448 000	43	22	51%	13 186 065	3 678 900
	NKP Gjesteoppholdsordn.	44	25	57%	14 689 838	4 573 000	90	47	52%	66 924 785	21 693 000
	NKP Tverrfaglig kulturvir.	20	10	50%	17 108 500	3 200 000	51	31	61%	17 638 850	6 435 000
	NKP Tverrfaglige tiltak - p.										
Grand Total		354	174	49%	223 850 381	63 235 000	381	185	49%	230 931 331	61 257 900

Tabellen kan utvides til også å gjelde 2020 i digital versjon.

Arenautvikling og rekruttering: Vekst og mangfold, stort potensial

På tilskuddsordningen ARENA har søknadstallet gått noe ned siden 2021, men tendensen i et lengre perspektiv er økende. Fra 2019 har antall søknader økt med 50%. Økningen reflekterer et større og mer profesjonalisert fritt felt, med behov for en styrket infrastruktur, og at pandemien ga tid til å fokusere på oppgradering av lokaler og bygg. De fleste søknader gjaldt visnings- og framføringslokaler, men produksjonsfasiliteter har også vært godt representert, inkludert en del initiativ som samler større miljøer. Det har også kommet flere søknader fra nye grupper, og mindre arenaer over hele landet har vært sterkere representert. Flere vil fungere både som møteplass for frivillig kulturliv og lokalbefolkning og som rom for profesjonell kunst og kultur. I 2022 har det vært en vesentlig økning i søknader som omhandler universell utforming og tilgjengelighet. Flere har også reflektert rundt spørsmål om bærekraft og miljøhensyn, benyttet gjenbruk i prosjekter og ønsket støtte til å redusere energi- og strømforbruk. Det har vært mindre fokus på behov knyttet til digital infrastruktur og formidling enn i 2021.

Gjesteoppholdsordningen ble etablert i 2014, og har bidratt til å gi mange arenaer og arrangører kompetanse, utviklings- og nettverksmuligheter. I mindre kulturvirksomheter med få faste ansatte har prosjektf finansiering av gjesteopphold vist seg som et godt verktøy for å knytte til seg relevant kompetanse og gi rom for strategisk utvikling. Tilskudd har blant annet bidratt til flere formidlings- og medvirkningsprosjekter rettet mot ungdom, som nå er innlemmet i ordinær drift. Ordningen skal også stimulere til økt internasjonal samhandling, og i 2022 har det vært en positiv økning her. Det er imidlertid få søknader sett opp mot potensialet som ligger i ordningen og hva tilskuddene kan bidra til, og utvalg og sekretariat jobber for å få opp antall søknader.

Omfanget av flerkunstneriske og tverrfaglige arenaer og arrangører øker kraftig, og antall søknader til tilskuddsordningen tverrfaglig kulturvirksomhet har dermed også økt betraktelig. Der åtte festivaler/arrangement fikk tilskudd i 2016 og ni arenaer i 2018, ble det i 2022 gitt tilskudd til 35 festivaler/arrangører og 29 virksomheter/arenaer fra ordningen tverrfaglig kulturvirksomhet. Økningen tyder på at ordningen har vært viktig for å bygge opp flerkunstneriske og tverrfaglige miljøer og arenaer, og bygge organisatorisk infrastruktur og kapasitet på områder som er nasjonalt underdekket. Porteføljen har en sterk mangfoldprofil, med en rekke arenaer og arrangører som arbeider aktivt med rekruttering til alle ledd, med publikumsutvikling og medvirkningsprosesser.

I 2022 ble det lyst ut en forsøksordning for aspiranter med funksjonsnedsettelse. Denne skal motvirke strukturell diskriminering gjennom å motivere til sysselsetting og arbeidspraksis for flere med funksjonsnedsettelse i kunst- og kultursektoren. I kjølvannet av et grundig kommunikasjons- og veiledningsarbeid, som inkluderte samarbeid med NAV Hjelpemiddelsentral, Norges Handikapforbund og Norges Handikapforbunds Ungdom, kom det inn hele 17 søknader. Søknadene holdt jevnt høyt nivå og reflekterte konstruktive samarbeid mellom virksomhet og kandidat i søkeprosessen. Det ble tildelt 8 stipender.

Kulturvern

Tilskuddsordningene innenfor kulturvern utgjør rådets viktigste virkemidler for å nå målene for kulturvernfeltet. Kulturrådet legger særlig vekt på at marginaliserte grupper løftes fram, og at mangfoldet av erfaringer, praksiser og levemåter når ut til så mange som mulig.

Budsjettramme for fagområdet fordelt på tilskuddsordninger

Grunnet økning og/eller nedgang i antall søknader på enkeltordninger, eller ved andre behov for endringer av fordeling av midler mellom ordninger innenfor et fagområde, gjøres det justeringer i budsjettet gjennom året. Budsjettrammen under viser til den siste justeringen av fordelingen mellom ordninger og ligger tett på regnskapstallene for den enkelte ordning.

I tillegg til tilskuddsordningene er det innenfor enkelte områder satt av midler til forskningsprosjekter og spesielle satsinger. Disse fremkommer ikke nødvendigvis i tabellen.

Tilskuddsordning	2022		2021	
	Budsjettramme	Ekstra midler 2022	Budsjettramme	Ekstra midler 2021
Prosjektstøtte/faglitteratur	13 650 000	500 000*	13 384 000	

*Stimuleringsmidler tilført i 2022

Antall søknader og tildelinger

Tabellen viser søknader som er behandlet av sittende råd og utvalg og vedtak gjort i 2022. Tildelingene er her uavhengig av budsjettår og omfatter både tildelinger innenfor det enkelte budsjettår og tilsagn om tilskudd i senere budsjettår. Eventuelle spillemidler og stimuleringsmidler er inkludert i tallene. Søknader som er avvist eller trukket er ikke med i tallgrunnlaget.

Tabellen tar ikke høyde for at enkeltsøknader kan være flyttet fra en tilskuddsordning til en annen, men telles under den ordningen det ble søkt til. Eventuelle manuelt førte vedtak er ikke inkludert i tallene.

Fagområde NKF	Ordning	2021					2022				
		Antall søknader	Antall tildelinger	Tildelingsprosent	Søknadssum	Tildelt sum	Antall søknader	Antall tildelinger	Tildelingsprosent	Søknadssum	Tildelt sum
Kulturvern	NKF Faglitteratur kulturve.	51	46	90%	4 792 914	1 984 000	58	47	81%	5 229 054	2 238 000
	NKF Prosjektstøtte kultur.	165	65	39%	35 767 994	13 926 000	165	70	42%	47 020 548	12 312 000
Grand Total		216	111	51%	43 560 908	15 910 000	223	117	52%	52 249 602	14 550 000

Tabellen kan utvides til også å gjelde 2020 i digital versjon.

Urfolk, minoriteter og marginaliserte grupper

I forvaltningen av Kulturfondets tilskuddsordninger på fagområdet kulturvern har rådet også i 2022 prioritert å gi tilskudd til prosjekter hvor urfolk, minoriteter og marginaliserte gruppers historie og kulturarv blir dokumentert og formidlet, og der kunst og kultur som springer ut fra ulike tradisjoner ivaretas. Videre har det vært et mål å stimulere tiltak som fornyer formidlingen og gir økt deltakelse blant barn og unge. Prosjekter hvor de involveres og får innsikt i historie og kulturarv gjennom egen utforskning og bruk er blitt spesielt prioritert. Dokumentasjon og formidling av fenomener i vår samtid og

nære fortid har også vært sentralt. Denne prioriteringen må sees i lys av samfunnets kompleksitet og de raske endringene i kultur, levesett og mentalitet som kjennetegner vår tid.

De ekstraordinære koronastimuleringsmidlene bidro til å styrke avsetningen til kulturvern, og muliggjorde tilskudd til flere søkere og prosjekter enn kulturvernutvalget ellers kunne gjort gjennom et år med mange sterke søknader.

Tidsskrift og kritikk

Tilskuddsordningen tidsskrift og kritikk skal styrke og utvide den offentlige yrings- og refleksjonskulturen gjennom de uavhengige tidsskriftene og kritikken som skapes og utøves i ulike sjangre, formater og formidlingsformer. De allmenne kulturtidsskriftene gir rom for et kunnskapsbasert og langsomt perspektiv på kunst, kultur og samfunn. Tidsskriftene formidler, fortolker og kritiserer bredden av kunstens og kulturens formuttrykk, idétilfang og tematikker. De skal bidra til interesse for, og debatt om, kunst og kultur.

Budsjettramme for fagområdet fordelt på tilskuddsordninger

Grunnet økning og/eller nedgang i antall søknader på enkeltordninger, eller ved andre behov for endringer av fordeling av midler mellom ordninger innenfor et fagområde, gjøres det justeringer i budsjettet gjennom året. Budsjettrammen under viser til den siste justeringen av fordelingen mellom ordninger og ligger tett på regnskapstallene for den enkelte ordning.

I tillegg til tilskuddsordningene er det innenfor enkelte områder satt av midler til forskningsprosjekter og spesielle satsinger. Disse fremkommer ikke nødvendigvis i tabellen.

Tilskuddsordning	2022		2021	
	Budsjettramme	Ekstra midler 2022	Budsjettramme	Ekstra midler 2021
Tidsskrift og kritikk	27 653 000	1 500 000*	27 311 000	

*1 000 000 spillemidler fra 2021, 500 000 stimuleringsmidler tilført i 2022

Antall søknader og tildelinger

Tabellen viser søknader som er behandlet av sittende råd og utvalg og vedtak gjort i 2022. Tildelingene er her uavhengig av budsjettår og omfatter både tildelinger innenfor det enkelte budsjettår og tilsagn om tilskudd i senere budsjettår. Eventuelle spillemidler og stimuleringsmidler er inkludert i tallene. Søknader som er avvist eller trukket er ikke med i tallgrunnlaget. Eventuelle manuelt førte vedtak er ikke inkludert i tallene.

Fagområde NKF	Tilskuddsordning	2021						2022					
		Antall søknader	Antall tildelinger	Tildelingsprosent	Søknadssum	Tildelt sum	Tildeling av søknadssum i prosent	Antall søknader	Antall tildelinger	Tildelingsprosent	Søknadssum	Tildelt sum	Tildeling av søknadssum i prosent
Tidsskrift og...	NKF Tidsskrift og kritikk	160	86	54%	104 978 877	31 536 000	30%	106	65	61%	98 648 087	30 642 789	31%
Grand Total		160	86	54%	104 978 877	31 536 000	30%	106	65	61%	98 648 087	30 642 789	31%

Tabellen kan utvides til også å gjelde 2020 i digital versjon.

Antall tidsskrifter som søker om produksjonstilskudd holder seg stabilt. Disse tidsskriftene arbeider i et langsiktig perspektiv, og trenger en viss forutsigbarhet. De aller fleste søkerne har fått støtte tidligere. Tildelingssummene i 2022 har i de fleste tilfeller, av ressursmessige grunner, vært mye lavere enn omsøkt beløp. Dette på tross av at Norsk kulturråd har prioritert ordningen i flere år, men uten å få tilført friske midler.

Ordningen tidsskrift og kritikk er derfor ikke romslig nok til å ivareta de redaksjonelle miljøene på tidsskrift- og kritikkfeltet, og er for liten i forhold til målet om å utvide den offentlige yrings- og refleksjonskulturen og ivaretagelse av mediemangfoldet. Forlag og andre eiere synes i mindre grad enn før å ha et ønske om eller mulighet til å ta ansvar. Å balansere forholdet mellom behovet for forutsigbare vilkår til tidsskrift over tid og samtidig kunne utvide tidsskriftfloraen og gi rom for at nye stemmer kan bli løftet fram er krevende innenfor dagens budsjettamme.

Fra subsidierte abonnement til innkjøp av tidsskrift til folkebibliotek

Tidlig i 2022 ble innretningen med subsidierte abonnementer evaluert av Lars Halvorsen og Paul Bjerke fra Høgskulen i Volda. Med bakgrunn i Halvorsens og Bjerkes rapport Kulturtidsskrift i norske folkebibliotek – en analyse av ordningen med subsidierte tidsskriftabonnement, besluttet rådet å legge om ordningen. I 2022 kunne tidsskriftene derfor søke om å bli kjøpt inn til folkebibliotek for årgangen 2023, og parallelt med dette kunne bibliotek melde interesse for å motta ulike tidsskrift. Den nye modellen for innkjøp har til hensikt å fjerne den økonomiske barrieren for bibliotekene, og å spre tidsskrift til nye lesere. 39 tidsskrift søkte om å få bli med på den nye ordningen, med en samlet søknadssum som langt overgikk avsetningen på 900 000 kroner.

Ytringsfrihet

Tidsskrift- og kritikkordningen har i 2022 bidratt til at det finnes flere redaksjonelle miljøer innenfor samme fagfelt, noe som medfører en utvidelse av ytringsrommet. Området scenekunst har fått en særlig satsing, muliggjort av spillemidler. Midler øremerket scenekunst og ytringsklima ble utlyst i mars 2022. Tiltakene som fikk tilskudd går inn i en portefølje som til sammen bidrar til et mangfoldig, åpent – men kritisk og bevisst – ytringsklima.

Tidsskrift og kritikk har i 2022 stimulert til tenkning og diskusjon om kunst- og kulturpraksiser, fagforståelser og kulturpolitiske rammevilkår for kunstutøvelse, samt lagt til rette for at flere stemmer deltar i det offentlige ordskiftet i Norge. Men ringvirkningene av det sterke, norske kritikkfeltet strekker seg ut over landets grenser. I desember skrev Gøteborgspostens idé- og debattredaktør en kommentar om det sterke, norske kritikkfeltet: «Generellt framstår den norske litteraturkritiken som mer spetsig, mer årlig, skrevet med mer pondus.»

Forskning og utvikling

Kulturfondets midler til forskning og utvikling gir kunnskap om tendenser og saksforhold i kunst- og kulturlivet, bidrar til begrepsdannelse og kritisk refleksjon, og gir innsikt i resultater fra rådets egne prosjekter og ordninger. Satsingen på kunnskap har resultert i en rekke publikasjoner i 2022.

Kunst og sosiale fellesskap

Forskningsprogrammet [Kunst og sosiale fellesskap](#), initiert sammen med Statens Kunstfond, Danmark, har gitt kunnskap om kunstens roller og virkemåter i samfunnet, og om fellesskap som sosialt fenomen og kulturpolitisk verdi. Programmet har resultert i flere publikasjoner i 2022. Antologien [Kunstskepte fellesskap](#) (red. Fieldseth, Stien og Veiteberg, 2022) spør hvilke former for samvær og samhörighet som preger ulike kunst- og kulturoffentligheter. En innsikt er at fellesskap ikke

nødvendigvis forutsetter harmoni. Monografien «Digtoplæsning. Former og fællesskaber» (Mønster, Rustad og Schmidt, 2022) undersøker sosiale og estetiske dimensjoner ved muntlige fremføringer av dikt, og ved ulike fysiske og digitale arenaer hvor diktopplesninger foregår.

Digital kultur, estetiske praksiser

Forskningsprogrammet [Digital kultur, estetiske praksiser](#), medfinansiert av Kultur- og likestillingsdepartementet, har undersøkt hvordan digitalisering og digital mediekultur preger estetiske praksiser i samtiden og utfordrer etablerte begrep, kategorier og forståelsesformer knyttet til kunst og kultur. Antologien [Estetiske praksiser i den digitale produksjonens tidsalder](#) (red. Eliassen, Ogundipe og Prytz, 2022) viser blant annet hvordan digitale plattformer får en stadig økende betydning i kunst- og kultursektoren, og at det blir stadig med utfordrende å skille mellom «analog» og «digital» kunst og kultur.

Kunnskapsbasert forvaltning

Kulturrådets evalueringer og utredninger bidrar til å kvalitetssikre forvaltningen og til å fornye og utvikle tilskuddsordningene. To utrednings- og evalueringsprosjekter ble avsluttet i 2022. [Mobilisering for mobilitet. Fri scenekunst og formidling](#) (Berge, Berg, Kleppe og Hjemdahl, 2022) undersøker blant annet hvordan finansiering, strukturelle forhold og ulike estetiske praksiser påvirker visningsmulighetene for fri scenekunst i Norge i dag. [Unge kunstnerskap i utvikling. Evaluering av kunstnerassistentordningen](#) (Heian, Haugsevje og Jacobsen, 2022) viser at ordningen bidrar både til kompetanseoverføring og til utvikling av unge kunstnerskap.

Søknadsforvaltning og dialog med søkere, organisasjoner og andre gir viktig erfaringsbasert kunnskap om kunst- og kulturfeltene og gir et godt grunnlag for interne gjennomganger og tilpasninger av tilskuddordninger.

Nye prosjekter 2022

I 2022 ble det satt av kr 3 075 000 til en ny forskningssatsing om kulturbruk, kulturbruken og kunsten og kulturens offentligheter, og kr 200 000 til en utredning om arv etter kunstnere. Arbeidet med prosjektene igangsettes i 2023. Sistnevnte er i samarbeid med fagområdene visuell kunst og kulturvern, som har bevilget henholdsvis kr 400 000 og kr 200 000

Formidling

Kulturrådets kunnskapsprosjekter formidles gjennom bøker og rapporter, seminarer, konferanser, nyhetssaker og annet. Publikasjonene bidrar til et godt, norsk fagspråk for kunst og kultur. Kulturrådet arrangerte i 2022 åpne lanseringsseminar for [Unge kunstnerskap i utvikling](#), [Kunstskapte fellesskap](#) og [Estetiske praksiser i den digitale produksjonens tidsalder](#). Opptak av seminarene er tilgjengelig digitalt.

Fremtidsutsikter

Rådet vil fortsette arbeidet med de strategiske satsingsområdene – gi rom for flere stemmer, uttrykk og estetiske praksiser, sørge for relevant og tilgjengelig kunst og kultur for og med barn og unge, og utvide yringsrommet i kulturlivet og samfunnet. Rådet virkeliggjør målsettingene først og fremst gjennom tilskudd og prioriteringer av de økonomiske rammene til rådighet. Men vi vil også i samarbeid med sekretariatet øke innsatsen for å nå ut til nye søkere og til uttrykksformer, miljøer og geografiske områder som er underdekket. Vi vil fortsette arbeidet med å balansere kunst- og kulturfeltets behov for

stabilitet og langsiktighet med behovet for endringer og nye initiativ. Kunst- og kulturfeltets bidrag til et mer bærekraftig samfunn vil også stå høyt på agendaen. Kulturrådet vil søke mer kunnskap og vil også vurdere tiltak i tilknytning til forvaltningen av ordninger i Kulturfondet.

Vi ser at kunst- og kultursektoren står midt i flere store utfordringer. Kostnadsøkninger i samfunnet utfordrer rammebetingelsene for både kunstproduksjon og formidlingsarenaer. Kunstnerøkonomien er i utgangspunktet svak, og økte prosjektkostnader gir ytterligere press på kunstneres honorarnivå. Konsekvensene av pandemien merkes fortsatt av mange arrangører gjennom lavere publikumsoppslutning og bortfall av inntekter. Situasjonen påvirker diskusjonene i utvalg og råd om tilskuddsnivå og hvordan vi fortsatt skal klare samtidig å sikre fornyelse, forutsigbarhet, sjangerbredde og god geografisk fordeling.

Kulturfondets andel av det samlede kulturbudsjettet har vært nedadgående det siste tiåret og er i dag på omkring 6,7 % (medie- og likestillingspolitikken unntatt). Vi mener dette er langt under det som burde være en rimelig andel – til det frie og ikke-institusjonelle kunst- og kulturlivet og til forvaltning på armlengdes avstand fra politikken. Det er også en langt under rimelig andel til det brede og sammensatte ansvaret som ligger til rådet og Kulturfondet. Rådets langsiktige mål er at 10 % av kulturbudsjettet skal tilfalle det frie feltet gjennom Kulturfondet.

I 2023 vil sannhets- og forsoningskommisjonen levere sin rapport. Rådet ser fram til å sette seg inn i rapporten og til å delta i arbeidet i etterkant av rapporten, der kunst- og kulturlivet vil og må ha en sentral rolle.

Kulturfondet har et stort potensial som kulturpolitisk virkemiddel i utviklingen av kultursektoren og samfunnet. Fondets innretning er dynamisk og legger til rette for mangfold, formidling av kunst og kultur i hele landet og en mer solid kunstnerøkonomi, og rådet vil gjerne bidra til å nå viktige kulturpolitiske målsettinger.